

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging**
Directie Energie en Omgeving

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 17 augustus 2018
Betreft Beantwoording vragen over de risico's bij zoutwinning

Ons kenmerk
DGETM-EO / 18198906

Uw kenmerk
2018Z10272

Geachte Voorzitter,

Op 1 juni 2018 hebben de leden Moorlag en Nijboer (beiden PvdA) schriftelijke vragen gesteld over de risico's bij zoutwinning (kenmerk 2018Z10272). Op 9 juli 2018 heb ik uw Kamer geïnformeerd dat de vragen niet binnen de gebruikelijk termijn konden worden beantwoord. Hierbij stuur ik u de antwoorden op de gestelde vragen.

1

Kent u het bericht "SodM waarschuwt voor gaten en verontreiniging bij zoutwinning" (FD, 31 mei 2018) en het achterliggende rapport van Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) "Staat van de sector Zout"¹ ?

Antwoord
Ja.

2

Deelt u de conclusie dat er onvoldoende is nagedacht over de risico's van zoutwinning op de lange termijn? Zo ja, waarom en wanneer zijn die lange termijn risico's wel duidelijk geworden? Zo nee, waarom deelt u die conclusie niet?

Antwoord

In het rapport 'Staat van de sector zout' heeft SodM verschillende risico's van de zoutwinning benoemd. Voor een aantal van deze risico's heeft de industrie afdoende maatregelen genomen, zodat deze risico's beheersbaar zijn. De toezichthouder gaat ook in op de veranderingen in de samenleving, hetgeen zich heeft geuit in een kritische houding richting mijnbouw en een vermindering van de risico-acceptatie. Mede hierdoor, en gelet op een groot aantal incidenten, heeft SodM besloten om het toezicht op de sector aan te scherpen. Hierdoor zijn ook de risico's die op een langere termijn spelen meer naar voren gekomen. Voor enkele van deze risico's voor de lange termijn moet de sector nog meer maatregelen nemen.

¹ www.sodm.nl/documenten/rapporten/2018/05/31/staat-van-de-sector-zout

SodM heeft het toezicht op de zoutsector meer prioriteit gegeven. Ik ben het daarmee eens, en vind dus ook dat er meer aandacht besteed moet worden aan de risico's op de lange termijn. Het onderzoek naar de wijze waarop een caveerne toekomstbestendig kan worden verlaten is de eerste stap in het proces dat zal leiden tot het wegwerken van de huidige achterstand.

3

Hoe oordeelt u over het risico van het ontstaan van zinkgaten ten gevolge van het instorten van zoutcavernes? Wat gaat u doen om inwoners van de desbetreffende gebieden in Twente en Overijssel te beschermen tegen dergelijke risico's?

Antwoord

Zinkgaten kunnen alleen ontstaan bij zoutcavernes die zowel instabiel zijn als zich (relatief ten opzichte van hun grootte) ondiep in de ondergrond bevinden. Op het moment dat een dergelijke zoutcaverne instort, kan dat leiden tot een zeer lokaal zinkgat aan de oppervlakte. Veruit de meeste cavernes in Nederland zijn stabiele cavernes en liggen zo diep dat een dergelijk scenario niet aan de orde is.

In de 'Staat van de sector zout' worden 63 oude cavernes in Twente genoemd die potentieel instabiel zijn. Voor deze cavernes is een plan van aanpak opgesteld om de risico's te mitigeren. Door het ondergronds monitoren van trillingen kan men vroegtijdig signalen oppikken die kunnen wijzen op het begin van het instorten van een caveerne. Het instortingsproces van een caveerne duurt meerdere jaren. Gedurende dit proces is er voldoende tijd om de instabiele caveerne tijdig met kalkslurry (een restproduct van zoutwinning) te vullen. Als de caveerne voldoende gevuld is, zal er geen zinkgat meer aan het oppervlak verschijnen. De toenmalige minister van Economische Zaken heeft uw Kamer hierover geïnformeerd in de beantwoording² van vragen van voormalig lid Van Veldhoven en in de beantwoording³ van vragen van voormalig lid Smaling (SP).

Deze beheersmaatregelen ter voorkoming en beperking van schade worden reeds enige tijd toegepast en zijn vastgelegd in het 'subsidence management protocol' (SMP). SodM heeft aangegeven dat dit protocol goed door AkzoNobel wordt uitgevoerd. De inwoners van de desbetreffende gebieden zijn daarmee afdoende beschermd.

4

Deelt u de mening van SodM dat er plannen moeten komen voor de potentiële instabiliteit onder de genoemde vuilstort in Twente? Zo ja, ziet u dat alleen als een verantwoordelijkheid van Akzo Nobel die daar zout wint, of ziet u ook voor de overheid daarin een rol weggelegd? Zo, ja welke rol zou de overheid dan kunnen spelen? Zo nee, waarom deelt u de mening van SodM niet?

² Aangangsel Handelingen 2014/15, nr. 3319

³ Aangangsel Handelingen 2015/16,, nr. 1541

Antwoord

Zoals aangegeven in antwoord op vraag 3, voorziet het SMP in de monitoring en de aanpak van de potentieel instabiele cavernes. SodM heeft aangegeven dat AkzoNobel dit protocol goed uitvoert. Een potentieel instabiele caveerne wordt gesaneerd zodra uit de monitoring is gebleken dat de vorm van de caveerne aan het veranderen is.

SodM heeft in de 'Staat van de sector zout' speciale aandacht gevraagd voor de twee potentieel instabiele cavernes onder de genoemde vuilstort in Twente. Voor deze cavernes zou men graag zien dat AkzoNobel komt met andere beheersmaatregelen, omdat regulier saneren bij deze cavernes niet direct mogelijk is. SodM adviseert in dit bijzondere geval dat men niet afwacht totdat er eventueel een verandering wordt gedetecteerd maar dat men gezien de locatie een passend plan klaar heeft voor het geval deze potentieel instabiele cavernes daadwerkelijk instabiel zijn geworden.

Ik vind dit een goed voorstel van SodM. Op 13 juli 2018 heeft AkzoNobel SodM per brief⁴ geïnformeerd dat zij voor het einde van het jaar een specifiek risicobeheersplan op zal stellen voor de twee cavernes onder de vuilstort. SodM heeft daarop per brief⁵ aangegeven dat zij verwacht voor 15 oktober 2018 een conceptversie van dit plan te ontvangen.

5

Deelt u de mening van SodM dat een zoutkoepel in het Groningse Heiligerlee potentieel instabiel is en mogelijk gevaar voor omwonenden kan opleveren? Hoe kan dit gevaar worden teruggebracht en door wie? Hoe ziet u de verantwoordelijkheid van de overheid in dit gebied?

Antwoord

Het lijkt erop dat de vorm van een caveerne nabij Heiligerlee is veranderd. Ook is er op 20 november 2017 een lichte trilling waargenomen door het KNMI. Een van de hypothesen voor de verandering van de caveernevorm is de aanwezigheid van een ander type gesteente waarvan een brok in de caveerne is gevallen. SodM heeft aangegeven dat de caveerne in de buurt van de bebouwde kom van Heiligerlee ligt en dat, in het geval dat deze caveerne instabiel zou worden, er dan een kans op schade bestaat. Het is volgens SodM daarmee niet gezegd dat de caveerne ook daadwerkelijk instabiel is.

SodM heeft AkzoNobel opdracht gegeven om bij Heiligerlee, net zoals in Twente, een akoestisch monitoringsnetwerk aan te leggen waarmee eventuele toekomstige trillingen beter te detecteren, lokaliseren en te interpreteren zijn. Dit netwerk zal uiterlijk 30 september 2018 operationeel zijn. Met dit netwerk kan AkzoNobel de

⁴ www.sodm.nl/documenten/brieven/2018/07/20-brief-van-akzonobel-aan-sodm/risicobeheersplan-cavernes-onder-vuilstort-twente---brief-van-akzonobel-aan-sodm

⁵ www.sodm.nl/documenten/brieven/2018/07/20-brief-van-sodm-akzo/brief-van-sodm-aan-akzo

cavernes in Heiligerlee monitoren en met meetgegevens aantonen of deze cavernes stabiel zijn.

In de week van 21 mei 2018 zijn radarmetingen gedaan in de caverne. De radar kan als het ware door het zout heen kijken, zodat bepaald kan worden hoe ver de caverne zich bevindt van de rand van de zoutkoepel. De metingen worden momenteel uitgewerkt. Ik heb SodM gevraagd om de resultaten van dit onderzoek te duiden en openbaar te maken. Ik verwacht dat de resultaten in het najaar worden gepubliceerd.

AkzoNobel is verantwoordelijk voor het monitoren van de cavernes en is gehouden deze na de productie van het zout op een veilige en toekomstbestendige manier te verlaten. SodM houdt toezicht hierop.

6

Hoe oordeelt u over het risico dat ten gevolge van de zoutwinning bij Veendam diesel in het grondwater terecht zou kunnen komen? Hoe en door wie moet dit risico gereduceerd worden?

Antwoord

In mijn beantwoording van vragen van het lid Beckerman van 9 juli 2018⁶ ben ik ingegaan op het incident bij Nedmag in Veendam. Door dit incident is het risico dat pekels en diesel het grondwater aldaar kunnen verontreinigen reëel geworden. Op dit moment zijn er nog geen aanwijzingen dat het ondiepe grondwater is verontreinigd. Het onderzoek naar de oorzaak en de gevolgen van de lekkage is nu gaande en zal naar verwachting in het najaar gereed zijn.

Nedmag heeft alert gereageerd en maatregelen getroffen om de ongecontroleerde uitstroom uit het cavernestelsel in de diepe ondergrond te minimaliseren. Door de injectie van water in de caverne te staken en zoveel mogelijk vloeistof uit de caverne te pompen heeft men de druk aldaar verlaagd. Door de lage druk wordt de uitstroom van pekels en diesel uit de caverne in de diepe ondergrond zoveel mogelijk voorkomen. Het risico dat de het grondwater door de gelekte vloeistoffen wordt verontreinigd, wordt daardoor kleiner.

De samenstelling van het grondwater wordt door Nedmag gemonitord in meerdere diepe en ondiepe peilbuizen op en rond de locatie. Op dit moment is er geen verandering van de samenstelling van het grondwater aangetroffen. Nedmag is verantwoordelijk voor de lekkage en is verplicht deze zoveel mogelijk te beperken. Het bedrijf is aansprakelijk voor de mogelijke gevolgen en schade van dit incident.

⁶ Aangangsel Handelingen 2017/18, nr. 2714

7

Neemt u het advies van de SodM om voor één schadeloket voor omwonenden te zorgen in gebieden waar zowel zout- als gaswinning plaatsvindt over, zodat omwonenden niet hoeven aan te tonen welke vorm van mijnbouw de schade heeft veroorzaakt? Deelt u de mening dat dit loket zou moeten zorgen voor een onafhankelijk beslissing over de schadeafhandeling en de verdeling van de kosten over de veroorzakers? Zo ja, hoe en op welke termijn gaat u voor dit loket zorgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik zie het advies van SodM omtrent het schadeloket en de onafhankelijke schadeafhandeling in het verlengde van het advies dat ik op 1 februari 2018 van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) heb gekregen. Ik heb u op 30 mei 2018 geïnformeerd⁷ over de wijze waarop ik met het advies van de Tcbb zal omgaan, en verwacht u over de uitvoering de komende weken nader te informeren.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

⁷ Kamerstuk 32 849, nr. 132